

I. ÚVOD

Knižnica P.O. Hviezdoslava v Prešove v rámci funkcie regionálnej knižnice s krajskou pôsobnosťou spracovala výsledky štatistického zisťovania a prehľad o dosiahnutých výsledkoch činnosti verejných knižníc Prešovského samosprávneho kraja podľa jednotlivých okresov a typov knižníc. Súčasťou prehľadu sú aj porovnania a prepočty ktoré poukazujú na stav knižníc a úroveň poskytovaných knižnično-informačných služieb v kraji. Výsledky sú spracované na základe formulárov *Ročný výkaz o knižnici za rok 2005 KULT(MKSR) 10-01*, KEŠKULT a *Rozborov o činnosti za jednotlivé regionálne knižnice*.

II. PLNENIE HLAVNÝCH ÚLOH

1. Riadenie knižníc

V roku 2005 vykazovalo činnosť spolu 563 verejných knižníc s 32 pobočkami

Z toho : 7 regionálnych knižníc + 19 pobočiek

16 mestských + 10 pobočiek

40 obecných knižníc s prof. zamestnancami + 2 pobočky

500 obecných knižníc s neprofesionálnymi zamestnancami+ 1 pobočka

Oproti minulému roku sa počet knižníc znížil o 12 ale aj tak je veľa stagnujúcich knižníc ktoré bude treba postupne spájať so školskými alebo zrušiť.

Zrušené boli :

- neprofesionálne knižnice - 2 okr. Humenné
- 3 okr. Prešov
- 1 okr. Sabinov
- 4 okr. Bardejov
- 2 okr. Vranov n/T

odprofesionalizovaná – 1 v okrese Humenné

Prehľad o metodologickej pôsobnosti regionálnych knižníc, počte obyvateľov a počte knižníc v jednotlivých okresoch:

Regionálne knižnice		Počet obyvateľov v	Počet RK	Počet MsK	Počet knižníc s profes. zamestn.	Počet knižníc s neprof. zamestn.	Počet knižníc spolu
Bardejov	Bardejov	75 994	1	0	8	72	81
Humenné	Humenné	63 651	1	0	4	50	55
	Snina	38 767	0	1	5	23	29
	Medzilaborce	12 232	0	1	0	19	20
Poprad	Poprad	104 377	1	2	3	23	29
	Kežmarok	55 709	0	3	3	29	35
	Levoča	31 792	0	2	0	14	16
Prešov	Prešov	162 745	1	1	7	79	88
-	Sabinov	52 516	0	2	4	36	42
St.Ľubovňa	St.Ľubovňa	49 309	1	1	0	38	40
Svidník	Svidník	31 855	1	1	0	46	48
	Stropkov	18 435	0	1	0	27	28
Vranov n/T	Vranov n/T	72 057	1	1	6	44	52
Spolu		769 039	7	16	40	500	563

2. Ťažiskové úlohy

V roku 2005 sa knižnice vo svojej riadiacej činnosti sústredili hlavne :

- na plnenie úloh vyplývajúcich z požiadaviek zriaďovateľa, zo záverov odborných porád a interných potrieb
- pokračovať v zabezpečení informačných technológií a internetizácie knižníc v súvislosti s prípravou odborných pracovísk na implementáciu systému Virtua
- školenie a vzdelávanie pracovníkov
- prípravu projektov z grantového programu MK SR Ex Libris
- koordináciu a metodické usmerňovanie knižníc v regiónoch
- zviditeľnenie a propagáciu knižničných služieb v TSK aj počas celého roka organizovaním kultúrno-výchovných a vzdelávacích podujatí a stretnutí s významnými osobnosťami
- koordináciu a kooperáciu v oblasti regionálnej článkovej bibliografie
- prácu s detským čitateľom v súvislosti so zníženým záujmom detí o čítanie
- rozvíjanie medzinárodnej spolupráce

III. HLAVNÉ UKAZOVATELE KNIŽNIČNÝCH ČINNOSTÍ

1. Knižničné fondy

V roku 2005 obsahovali knižničné fondy knižníc celkom 2 525 532 knižničných jednotiek. V posledných dvoch rokoch kedy sme zaznamenávali pokles je to rok s nárastom o 11 423 zv.

Stav fondov

	Knižničné jednotky	2004/2005
Regionálne knižnice	804 368	101,02
Mestské knižnice	400 055	100,54
Ock s profesionálnymi z.	323 031	99,42
Ock s neprofesionálnymi z.	998 078	100,31
Knižnice spolu	2 525 532	100,45

Priemery dosiahnuté v jednotlivých typoch knižníc PK:

	Zväzky na obyvateľa		Zväzky na používateľa	
	2004	2005	2004	2005
Regionálne knižnice	2,47	3,01	14,20	14,73
Mestské knižnice	3,10	3,20	24,12	25,14
Ock s profesionálnymi z.	4,14	4,10	44,87	46,92
Ock s neprofesionálnymi z.	3,43	3,35	41,92	45,11
Knižnice spolu	3,63	3,28	24,28	25,42

Celokrajský priemer je 3,28 zv. na obyvateľa a 24,28 zv. na používateľa.

Čo sa týka poradia okresov tak najviac zv. na obyvateľa má okres Svidník 5,79 a Medzilaborce 5,57 najmenej okres Vranov 2,47 a Snina 2,49 zv. a Poprad 2,88

V zv. na používateľa má prvenstvo okres Medzilaborce až 116,81 pretože je tam málo používateľov a okres Stropkov 40,83 zv.

Poradie RK v zväzkoch na 1 obyvateľa:

1.	Svidník	7,56
2.	Stará Ľubovňa	3,78
3.	Humenné	3,36
4.	Vranov n/ Topľou	2,94
5.	Prešov	2,71
6.	Bardejov	2,44
7.	Poprad	2,39

a na 1 používateľa:

1.	Svidník	20,24
2.	Stará Ľubovňa	15,91
3.	Humenné	15,79
4.	Prešov	15,76
5.	Poprad	13,34
6.	Vranov n/ Topľou	12,31
7.	Bardejov	11,02

V prepočte na 1 obyvateľa v RK v kraji sa dosiahlo 3,01 zväzkov., kým na 1 používateľa v RK knižníc pripadá 14,73 zväzkov .

1.1 Prírastky

Prírastok knižničných jednotiek bol 44 457 kn.j. čo je o 14 592 menej ako v roku 2004 - kedy sme zaznamenali historicky plusový zlom v prírastku KF o **18 175** viac oproti roku 2003. a to vďaka podpore na dopĺňovanie fondov z grantového programu Ex Libris MK SR. Čo nás však môže tešiť je aj v roku 2005 zvýšený prírastok kúpou z 24 732 na **29 608 o 4 876 kn.j.** viac v porovnaní s rokom 2003 je medziročný nárast o 1 395 kn.j.

	Prírastky kúpou			Prírastky inou formou		
	2004	2005	%	2004	2005	%
Regionálne knižnice	10 337	12 800	123,83	4 366	4206	97,18
Mestské knižnice	4523	4 730	104,78	1 088	926	85,11
Ock s profesionálnymi z.	2 914	3 369	115,69	16 897	606	3,59
Ock s neprofesionálnymi z.	6 958	8 709	125,17	11 966	9 111	76,14
Všetky knižnice	24 732	29 608	119,72	34 317	14 489	43,27

Celkový zvýšený prírastok kúpou bol zaznamenaný vo všetkých typoch knižníc. Prírastok kúpou nie je taký smerodajný údaj pretože tam sa prirátava aj prírastok bezodplatným prevodom čo sú vlastne pohyby pri preradovaní, obnovení a zlúčení knižníc.

Z celkových prírastkov inou formou, prírastky povinným výtlačkom sú 2, darom 10 437 kn.j. výmena 120 a bezodplatným prevodom 4 290.

RK v prírastkoch kúpou

	RK	Prírastky kúpou		
		2004	2005	rozdiel
1.	Prešov	2199	3446	+ 1247
2.	Vranov n/ T	1903	2220	+317
3.	Poprad	1523	2277	+754
4.	Bardejov	1307	1475	+168
5.	Humenné	1268	1126	-142
6.	Stará Ľubovňa	1062	1173	+111
7.	Svidník	1075	1083	+8

RK v prírastkoch inou formou

	RK	Prír. inou formou		
		2004	2005	rozdiel
1.	Prešov	1875	971	-904
2.	Poprad	1114	1 003	+111
3.	Humenné	426	1126	+700
4.	Vranov n/ Topľou	353	194	-157
5.	Bardejov	296	189	-107
6.	Svidník	165	523	+358
7.	Stará Ľubovňa	136	200	+64

Z RK najväčší prírastok zaznamenala Knižnica P.O.Hviezdoslava Prešov, Podtatranská knižnica Poprad a Hornozemplínska knižnica Vranov nad Topľou, najnižší Vihorlatská knižnica Humenné.

V prepočtoch prostriedkov na nákup fondov na 1 obyvateľa je nárast z vychádza **7,07 Sk** na 7,84 stúpajúci trend aj za posledné 4 roky i keď mierny ale predsa, kým celoslovenský priemer v roku 2004 bol 7,78 avšak na porovnanie v Bratislavskom kraji bol 11,08 a podľa odporúčaní IFLA by mal byť až 35 Sk na obyvateľa.

Na jedného používateľa sa v nákupe dosiahlo 60,69 čo je taktiež stúpajúci trend za posledné roky. Celoslovenský priemer je 69,51 Sk v Bratislavskom kraji sa dosahuje až 109,64 Sk .

Na nákup knižničných dokumentov sa vynaložili finančné prostriedky vo výške 6 030 000 Sk, čo je o 617 000 Sk viac ako v minulom roku . Za tieto finančné prostriedky sa nakúpilo 29 608 kn. dokumentov. Čiže za jeden kn. dokument vychádza 218,86 Sk.

Nákup knižničných dokumentov v Sk podľa typov knižníc:

	Sk na obyvateľa			Sk na používateľa		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Regionálne knižnice	7,31	9,42	10,49	34,75	45,10	51,35
Mestské knižnice	9,43	8,54	9,08	70,03	66,44	72,25
Ock s profesionálnymi z.	7,14	7,01	7,66	66,09	75,96	87,58
Ock s neprofesionálnymi z.	3,45	4,26	4,99	44,70	44,70	67,12

Poradie RK - nákup v Sk na obyvateľa a používateľa:

		Sk na obyvateľa	
		2004	2005
1.	Vranov n/ Topľou	19,72	24,79
2.	Svidník	20,34	20,97
3.	Stará Ľubovňa	17,55	15,11
4.	Humenné	7,48	12,52
5.	Bardejov	8,59	10,08
6.	Poprad	6,50	8,63
7.	Prešov	6,75	5,15

		Sk na používateľa	
		2004	2005
1.	Vranov n/ Topľou	82,16	103,74
2.	Stará Ľubovňa	67,82	63,61
3.	Humenné	34,85	58,71
4.	Svidník	48,33	56,09
5.	Poprad	36,76	48,24
6.	Bardejov	35,18	40,30
7.	Prešov	40,14	29,93

Čo sa týka jednotlivých okresov tak najlepšie je na tom okres Vranov nad Topľou – Sk na obyvateľa 11,94 na používateľa 100,24 a Stará Ľubovňa aj v Sk na obyvateľa 14,83 aj v Sk na používateľa 91,71.

V Sk na obyvateľa je tom dobre ešte okres Svidník 9,45 Sk, okres Poprad – 9,24 Sk a najhoršie sú naďalej okresy Medzilaborce 0,49 Sk – kde sa skoro nič nenakupuje, Snina 3,71 Sk a Prešov – 4,88.

Najviac Sk na nákup kn. dokumentov majú okrem okresu Stará Ľubovňa ešte čitatelia v okresoch Levoča – 84,41Sk a Sabinov – 73,51 Sk.

Obrat fondov podľa typov knižníc:

Obrat fondov je veľmi dôležitý údaj, ktorý svedčí o cirkulácii a kvalite doplňovania fondov.

	2003	2004	2005
Regionálne knižnice	3,06	2,96	2,81
Mestské knižnice	1,21	1,34	1,28
Ock s profesionálnymi z.	0,67	0,60	0,63
Ock s neprofesionálnymi z.	0,35	0,31	0,30

Poradie RK v rámci obratu fondov:

		2004	2005
1.	Bardejov	3,92	3,87
2.	Prešov	3,22	3,08
3.	Vranov n/ Topľou	3,14	2,95
4.	Poprad	2,89	2,86
5.	Stará Ľubovňa	2,87	2,65
6.	Svidník	2,76	2,32
7.	Humenné	1,92	1,82
Spolu		1,35	1,29

Poradie knižníc sa oproti roku 2004 v rámci obratu fondov nezmenilo, obrat fondov však v RK poklesol vzhľadom na celkový pokles výpožičiek.

1.2 Periodiká Počet titulov odoberaných periodík

Počet odoberaných periodík za posledné roky prudko klesá kým v roku 2003 – 1012, 2004 o **186** menej **826**

a v roku 2005 – 768 - **pokles o 58 titulov**

z toho - cudzojazyčných - v roku 2004 bolo o 14 menej ako v roku 2003 a v roku 2005 opäť pokles o 11 titulov zo 70 na **59**.

Počet exemplárov klesol z **1140** v roku 2003 na 936 v roku 2004 a v roku 2005 ešte o 11 menej na 925 exeplárov

2. Používatelia

Počet registrovaných používateľov vo verejných knižniciach Prešovského kraja v roku 2005 bol **99 367** čo je o 4 182 čitateľov menej ako v roku 2004 - **103 549** čo je 106 % medziročný nárast poklesu používateľov v knižniciach PK.

Počet používateľov podľa typu knižníc:

	Používatelia		Index rastu
	2004	2005	2004/2005
Regionálne knižnice	56 076	54 624	97,41
Mestské knižnice	16 497	15 723	95,31
Ock s profesionálnymi z.	7 241	6 885	95,08
Ock s neprofesionálnymi z.	23 735	22 125	93,22
Všetky knižnice	103 549	99 357	95,95

Pokles používateľov zaznamenávame vo všetkých typoch verejných knižníc PK už od roku 2002 ale v roku najvýraznejší je už v roku 2005

V jednotlivých okresoch dosiahli nárast používateľov knižnice len 2 okresoch Medzilaborce a Prešov. Vo všetkých ostatných 11 okresoch je pokles, pričom najvýraznejší v okrese Kežmarok.

Počet používateľov v RK

		2004	2005	Index04/05
1.	Prešov	15 495	15 803	101,99
2.	Poprad	9 903	9 908	100,05
3.	Bardejov	8 159	7 397	90,66
4.	Humenné	7 547	7 494	99,30
5.	Vranov n/ Topľou	5 526	5 504	99,60
6.	Svidník	5 214	4 635	88,90
7.	Stará Ľubovňa	4 232	3 883	91,75

Z RK nárast používateľov oproti minulému roku vykazujú len 2 knižnice a to **RK Prešov a RK Poprad**. Keďže je pokles používateľov znížilo sa aj percento počtu používateľov z počtu obyvateľov z 13,53 na 12,92 kým celoslovenský priemer je 11,19

Percento registrovaných používateľov z počtu obyvateľov:

	2004	2005
Regionálne knižnice	20,89	20,42
Mestské knižnice	12,86	12,57
Ock s profesionálnymi z.	9,23	8,74
Ock s neprofesionálnymi z.	8,17	7,43
Spolu	13,53	12,92

Pod celoslovenský priemer **11,49 %** v % používateľov z počtu obyvateľov je z 13 okresov 5 okresov : *Medzilaborce* – 5,11, *Snina* – **7,29**, *Levoča* – 7,56, *Sabinov* – 9,07 %, *Stropkov* – **9,81%** Najvyššie % používateľov z počtu obyvateľov dosahujú okresy *Svidník* – 17,26% *Stará Ľubovňa* 16,17%

Dosiahnuté percento používateľov z počtu obyvateľov v RK:

	RK	2001	2002	2003	2004	2005
1.	Svidník	49,25	46,12	43,02	42,08	37,38
2.	Stará Ľubovňa	26,70	27,51	25,70	25,88	23,76
3.	Bardejov	26,44	26,64	25,84	24,43	22,19
4.	Vranov n/Topľou	22,49	23,84	24,16	24,01	23,89
5.	Humenné	21,31	21,03	20,49	21,47	21,32
6.	Poprad	17,01	17,59	17,69	17,69	17,88
7.	Prešov	15,15	16,09	17,00	16,82	17,22

2.1 Detskí používatelia do 15 rokov

Znížilo sa aj % detských čitateľov z celkového počtu používateľov a to z 46,40 % na **44,72** oproti minulému roku.

Najvyššie percento používateľov do 15 rokov je stále v knižniciach s neprofesionálnymi pracovníkmi (65,07) aj keď to má tiež mierne klesajúci trend. Stúplo percento detských čitateľov oproti minulému roku len v mestských knižniciach kým v minulom roku to bolo práve opačne.

Percento detských používateľov z celkového počtu používateľov v jednotlivých typoch knižníc:

	2003	2004	2005
Regionálne knižnice	37,00	36,57	34,70
Mestské knižnice	45,87	43,06	43,53
Ock s profesionálnymi z.	61,90	64,27	61,60
Ock s neprofesionálnymi z.	66,72	66,48	65,07
Spolu	47,02	46,40	44,72

Z regionálnych knižníc je najvyššie percento detí z celkového počtu používateľov okrem Svidníka (42,09) kde fungujú bibliobusy je vo Vranove (41,28), kde predbehli aj Starú Ľubovňu (40,48), ktorá doteraz držala prím.

Dosiahnuté percento detí z počtu používateľov v RK:

	RK	2003	2004	2005
1.	Stará Ľubovňa	45,80	45,82	40,48
2.	Svidník	45,37	43,08	42,09
3.	Vranov n/ Topľou	42,25	42,38	41,28
4.	Prešov	36,86	35,85	31,11
5.	Poprad	34,22	33,89	32,66
6.	Bardejov	31,91	33,14	33,62
7.	Humenné	31,81	31,36	33,60

2.2 Návštevnosť

Počet obslužených návštevníkov vo verejných knižniciach bolo 963 027.

Oproti roku 2004 kedy sme zaznamenali nárast návštevníkov v roku 2005 je tento pokles o 37 870 a to vo všetkých typoch knižníc.

Návštevnosť jednotlivých typov knižníc:

	2004	2005	Index04/05
Regionálne knižnice	617 437	603 531	97,75
Mestské knižnice	170 403	162 308	95,25
Ock s profesionálnymi z.	61 122	57 184	93,56
Ock s neprofesionálnymi z.	114 065	102 134	89,54
Všetky knižnice	963 208	925 027	96,07

3. Výpožičky

Za rok 2005 sa vo verejných knižniciach Prešovského kraja vypožičalo absenčne aj prezenčne celkom 3 280 629 knižničných dokumentov. Taktiež ako u používateľov aj vo výpožičkách sa zaznamenáva pokles od roku 2002. V roku 2005 je to o 129 453 absenčných a prezenčných výpožičiek menej oproti roku 2004. V porovnaní s rokom 2003 je to o 94 682 menej pričom medziročný pokles je až 11 250 výpožičiek. Nárast nastal iba v mestských knižniciach o 1,45 % v ostatných zaznamenávame pokles.

Vývoj realizovaných výpožičiek v Prešovskom kraji má naďalej klesajúcu tendenciu. Najviac klesli výpožičky u obecných knižníc s neprof. zam. V sumároch stúpili výpožičky v okresoch Snina, Levoča a Medzilaborce, ktoré doteraz zaznamenávali len pokles.

Výpožičky v jednotlivých typoch knižníc:

	2004	2005	rozdiel
Regionálne knižnice	2 362 015	2 259 834	- 102 181
Mestské knižnice	534 082	513 501	-20 581
Ock s profesionálnymi z.	196 862	205 043	+ 8181
Ock s neprofesionálnymi z.	317 123	302 251	- 14 872
Všetky knižnice	3 410 082	3 280 629	- 129 453

Kým v roku 2003 sme konštatovali že výpožičky v regionálnych knižniciach začínajú pomaly stúpať už v roku 2004 bol pokles a v roku 2005 zaznamenávame opäť pokles o 4,49 % Z RK výpožičky stúpili v 3 knižniciach a to v Bardejove, Poprade ostatné zaznamenali mierny pokles najväčší RK Svidník 14,58 %.

Poradie RK v počte výpožičiek:

	RK	2004	2005	rozdiel
1.	Prešov	804 355	766 980	- 37 375
2.	Poprad	378 833	378 945	+ 112
3.	Bardejov	315 521	315 660	+139
4.	Svidník	255 794	218 490	-37 304
5.	Humenné	223 800	215 843	- 7 200
6.	Vranov n/ Topľou	208 643	200 000	- 8 643
7.	Stará Ľubovňa	175 069	163 916	- 11 153
SPOLU		2 411 905	2 259 834	- 152 071

Výpožičky podľa druhu literatúry:

	2004	2005	rozdiel
Odborná lit. pre dospelých	932 193	922 919	-9 274
Krásna lit. pre dospelých	968 727	978 027	+9 300
Odborná lit. pre deti	254 233	232 684	-21 549
Krásna lit. pre deti	793 515	738 691	-54 824
Výpožičky periodík	461 414	408 308	-53 106
Špeciálne dokumenty	30 341	25 178	+5 163
Prezenčné výpožičky	629 961	619 219	-10 742
SPOLU - výpožičky	3 410 082	3 280 629	- 129 453

Zaznamenali sme pokles výpožičiek v Prešovskom kraji o 129 453 výpožičiek menej ako v roku 2004. Najväčší pokles je vo výpožičkách krásnej literatúry a odbornej literatúry pre detí čo nie je potešujúci jav hlavne čo sa týka detí to má priamu súvislosť s ubúdaním čitateľov do 15 rokov. V roku 2005 nastal pokles aj periodík, ktoré doteraz zachraňovali výpožičky – 53 106 (v roku 2004 +14 800) je to výrazným poklesom počtom odoberaných periodík. Pokles výpožičiek je zaznamenaný skoro vo všetkých sledovaných druhov literatúry. Tešiť nás môže akurát mierny nárast beletrie a špeciálnych dokumentov.

Na 1 obyvateľa v kraji sa dosiahlo **4,27** výpožičiek, čo zodpovedá celoslovenskému priemeru **4,30**.

Na 1 používateľa sa dosiahlo **33,02** výpožičiek (medziročný nárast o 0,2 %), čo je o 5,41 menej ako celoslovenský priemer **38,43**.

Počet výpožičiek v prepočte podľa typov knižníc:

	na 1 obyvateľa	na 1 používateľa
Regionálne knižnice	8,45	41,37
Mestské knižnice	4,11	32,66
Ock s profesionálnymi z.	2,60	29,78
Ock s neprofesionálnymi z.	1,01	13,66
Knižnice spolu	4,27	33,02

Počet výpožičiek na 1 obyvateľa sa v jednotlivých okresoch pohybuje v rozmedzí od najnižšieho: *Snina* a *Medzilaborce* **1,69** po 7,54: v okrese *Svidník*, kde funguje projekt bibliobusov a ďalej nasleduje okres *Prešov* - **5,21**, *Stará, Ľubovňa* - **5,06**, *Poprad* – **5,05**, *Bardejov*-**5,04**.

Z okresov najnižší počet výpožičiek na 1 používateľa sa dosahuje v okrese *Snina* - **23,20** (hoci nárast bol o + 3,77). Najvyšší opäť *Svidník* – **43,70** a za ním *Prešov* – **41,17**.

IV. ĎALŠIE ÚDAJE

1. Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské aktivity.

Knižnice svoju hlavnú činnosť poskytovanie knižnično-informačných služieb dopĺňali aj množstvom zaujímavých kultúrno výchovných a vzdelávacích podujatí.

V štatisticky vykazovanom období v roku 2005 uskutočnili verejné knižnice Prešovského kraja celkom 3 916 vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí čo je oproti predchádzajúcemu roku 4 086 síce o 170 menej ale zase to boli omnoho veľkolepejšie a náročnejšie podujatia.

V počte uskutočnených podujatí podujatí už stále vedú knižnice okresu Poprad 737 a tradične samotná *Podtatranská knižnica* **523 podujatí**, ďalej je okres *Prešov* **687 z toho Knižnica P.O.Hviezdoslava 510**. Najmenej podujatí bolo uskutočnených v okresoch *Snina* –23, *Medzilaborce* -26. a *Levoča* – 85 Samozrejme tento ukazovateľ je podmienený aj počtom a skladbou obyvateľstva a celkovou úrovňou knižníc v okrese.

Z regionálnych knižníc najvyšší počet vykazuje, tak ako aj v minulom roku:

1. <i>Podtatranská knižnica Poprad</i>	523
2. <i>Knižnica P. O. Hviezdoslava Prešov</i>	510
3. <i>Okresná knižnica D. Gutgesela Bardejov</i>	385
4. <i>Vihorlatská knižnica Humenné</i>	284
5. <i>Podduklianska knižnica Svidník</i>	243
6. <i>Ľubovnianská knižnica</i>	215
7. <i>Hornozemplínska knižnica Vranov</i>	213

Je to zrejme tým že knižnice sa okrem tradičných podujatí prezentovali náročnejšími a kvalitnejšími aktivitami a podujatiami, s cieľom zviditeľniť a skvalitniť svoju činnosť smerom k používateľom a návštevníkom.

Najviac kult.-spol. a vzdelávacích podujatí sa uskutočnilo v **TSK** – (14.4. - 24.4.2005). MOTTO: Knižnica multifunkčné, vzdelávacie a kultúrne centrum.

Cieľom akcie je prostredníctvom širokej škály podujatí, činností a služieb, zviditeľnenie knižníc ako vzdelávacích a kultúrnych inštitúcií a informovanie verejnosti o ich užitočnosti a jedinečnosti v poskytovaní služieb pre všetkých občanov.

2. Bibliograficko-informačná činnosť

Ťažisko bibliografickej práce spočívalo na regionálnych knižniciach. Knižnice vypracovali spolu **307 bibliografií a rešerší**, z toho RK vypracovali **276 rešerší**. Spolu bolo poskytnutých **49 229 bibliografických a faktorgrafických informácií**, z toho v RK 28 342 informácií. Regionálne knižnice spracovávali záznamy z regionálnej tlače v systéme VIRTUA.

Koordináčná činnosť bola zameraná na sledovanie činnosti jednotlivých bibliografických oddelení regionálnych knižníc, koordináciu a usmerňovanie pri sledovaní a excerpovaní regionálnej tlače a edičnej činnosti v rámci kraja.

Knižnica P.O.Hviezdoslava koordinovala činnosť regionálnej bibliografie za Prešovský kraj ako súčasť národnej bibliografie. Mgr. Marta Skalková ako členka sa zúčastňovala zasadnutí Koordináčnej rady pre bibliografickú činnosť SR pri Slovenskej národnej knižnici v Martine.

Na úseku regionálnej bibliografie sa v rámci združenia sa spolupracovalo s knižnicami Košického kraja hlavne pri realizácii spoločných školení potrebných pre prácu v systéme Virtua a pri prerozdeľovaní a excerpovaní titulov periodickej tlače a výmene záznamov. .

Pre Národný bibliografický ústav v Martine boli aktualizované Formuláre pre evidenčný súpis plánovaných bibliografických prác na rok 2006 a pripomienkované Prehľady o vydaných bibliografiách. za rok 2005 .

3. Metodická a poradenská činnosť

3.1 Krajská metodika

V rámci svojej zriaďovateľskej pôsobnosti plnila knižnica funkciu koordinačného a metodického centra pre knižnice Prešovského samosprávneho kraja na zabezpečovanie úloh vyplývajúcich z celoslovenských, krajských a regionálnych potrieb. V súvislosti s tým, sa uskutočnili rozbor, porady riaditeľov a odborných pracovníkov a metodické návštevy do regionálnych a ostatných knižníc v kraji.

K základným úlohám metodiky v roku 2005 patrilo sledovanie plnenia záverov z porad a Rozborov o činnosti knižníc za rok 2004. Za tým účelom boli uskutočňované aj metodické návštevy do regionálnych knižníc v počte 12 a udržiavaná stála spolupráca s komunikácia s riaditeľmi, metodikmi, bibliografmi, katalogizátormi ako aj vedúcimi služieb v RK v kraji formou metodických konzultácií osobne, telefonicky a e-mailom.

3.2 Koordinačná a dokumentačná činnosť

V rámci koordinácie knižničných činnosti sme pokračovali v príprave knižníc na spoločný knižničný softvér VIRTUA. Z grantového programu MK SR regionálne knižnice získali ďalšie finančné prostriedky na techniku a internetizáciu pobočiek. Kvalitná počítačová technika a internet je najdôležitejšou podmienkou na prechod všetkých RK na Virtuu. Tomuto účelu sme prispôbovali aj školenia. V roku 2005 sme sa sústredili na školenia katalogizátorov. Zároveň sme sa venovali školeniam a prezentácii knižničného systému KIS MASK pre malé a stredné knižnice.

3.3 Poradenská školiaca a hodnotiacia činnosť

V rámci krajskej metodiky boli zabezpečované úlohy, odporúčania a usmernenia vyplývajúce z celoslovenských potrieb pre MK SR a SNK – Odbor pre knižničný systém pre nadriadeného zriaďovateľa VÚC – Odbor kultúry a úlohy pre odbornú činnosť knižníc.

Z účelom získania nových informácií a skvalitnenia práce boli organizované pracovné porady a školenia jednak pre riaditeľov za prítomnosti zriaďovateľa – Odboru kultúry PSK ako aj pre odborných pracovníkov:

- Koordinačná porada bibliografov Prešovského a Košického kraja - 15.3.2005
- Porada bibliografov regionálnych knižníc Prešovského kraja – 5.4.2005
- Otvorenie Týždňa slovenských knižníc(14.4. - 24.4.2005). MOTTO: Knižnica multifunkčné, vzdelávacie a kultúrne centrum.
- Prezentácia knižnično- informačného systému – Softvér pre malé a stredné knižnice MASK
- 5.4. 2005 pre pracovníkov mestských a obecných knižníc PK
- Rozbor o činnosti knižníc Prešovského samosprávneho kraja za rok 2004 – 13.4.2005
- Za prítomnosti zástupcov MK SR, SNK v Martine, PSK, riaditeľov a metodikov RK a MsK.
- Koordinácia Týždňa slovenských knižníc(14.4. - 24.4.2005). MOTTO: Knižnica multifunkčné, vzdelávacie a kultúrne centrum.
- Školenie katalogizátorov Prešovského a Košického kraja – Menný popis vo formáte MARC 21 pre rôzne typy dokumentov – 14.6.2005 – školitelia z SNK v Martine
- Porada riaditeľov regionálnych knižníc PSK – 21.6.2005
- Porada metodikov regionálnych knižníc PSK – 11.7.2005
- Porada riaditeľov regionálnych knižníc PSK – 19.10.2005
- Školenie katalogizátorov Prešovského a Košického kraja - Vecný popis v záznamoch Marc 21
- 25.10.2005 - školitelia z SNK v Martine.
- Porada metodikov regionálnych knižníc PSK – 19.12.2005
- Vystúpenia a školenia pre starostov obcí Ako si udržať knižnicu v obci pre okres Bardejov a Vranov n/Topľou.
- Cyklus školení bibliografov Prešovského a Košického kraja - k zmenám v popise článkov pre modul katalogizácia vo Virtue.

3.4 Štatistická, rozborová, analytická a koncepcná činnosť:

Na základe štatistických výkazov o činnosti knižníc Prešovského kraja boli spracované **Sumáre Ročných výkazov o knižnici KULT 10-01** za regionálne knižnice, mestské knižnice, obecné knižnice s profesionálnymi zamestnancami, obecné knižnice s neprofesionálnymi zamestnancami a knižnice spolu.

Na základe štatistických podkladov bolo spracované **Vyhodnotenie činnosti knižníc Prešovského kraja za rok 2004 pre vnútornú potrebu knižníc, SNK a PSK.**

Na základe požiadaviek PSK a SNK boli spracovávané podklady pre analýzy a správy týkajúce sa činnosti knižníc.

Všetky činnosti metodického oddelenia boli cielene zamerané na zvyšovanie úrovne poskytovaných knižnično informačných služieb knižníc Prešovského kraja a rozširovanie záberu metodickej pomoci.

4. Edičná činnosť

V rámci edičnej činnosti bolo vydaných 19 titulov. Je to síce o 7 titulov menej ako v roku 2004 čo bolo ovplyvnené jednak bibliografiami v edičnej činnosti bibliografických oddelení pretože tieto sa venovali prechodu na nový systém Virtua, a zároveň z nedostatku finančných prostriedkov spracované materiály vydávali len v elektronickej podobe. Všetky vydané tituly boli spracované regionálnymi knižnicami

	r. 2002	r. 2003	r. 2004	r. 2005	Rozdiel 04/05
Metodické návštevy	516	452	398	463	+65
Porady, semináre, školenia	93	116	108	75	- 33
Edičná činnosť	54	21	26	19	-7

5. Pracovníci knižníc

Počet zamestnancov knižníc sa oproti minulému roku opäť znížil z **233, 44** na **231, 73** čo je o 1,71 (prepočítaný stav) pracovníkov menej ako v roku 2004.

Počet pracovníkov sa zvýšil v regionálnych knižniciach z 148 na **149** zamestnancov pričom práve odborní zamestnanci stúpili zo 118,5 na **124** čiže o **5,5 odborných pracovníkov viac.**

Na 1 odborného pracovníka pripadá 15 166 výpožičiek a 366 zaregistrovaných používateľov. V RK pracuje v rámci odborných pracovníkov 90,6% žien, čo je oproti minulému roku, kedy v knižniciach pracovalo 96,17% žien pokles o 5,57%

Celkový stav pracovníkov je v pomere k poskytovaným službám poddimenzovaný. Nedostatok pracovníkov knižnice riešili dohodami s UP na absolventov.

Na mzdy pracovníkov bolo vynaložených **31 532 000 Sk**. Priemerná mzda v knižniciach PSK stúpila z **10 619 Sk** na **11 339 Sk**.

Aj v RK priemerná mesačná mzda oproti minulému roku stúpila z **11 904 Sk** na **13 102 Sk**.

Priemerná mes. mzda pracovníkov v jednotlivých regionálnych knižniciach PSK

	RK	2005	2004	2003	2002	2001	2000
1.	Bardejov	13 431	11 469 Sk	10 636 Sk	10 465 Sk	8 839	8 166
2.	Humenné	13 412	12 420 Sk	11 360 Sk	10 400 Sk	8 785	8 571
3.	Poprad	12 853	11 833 Sk	10 451 Sk	10 220 Sk	8 732	8 481
4.	Prešov	12 718	11 398 Sk	9 555 Sk	8 694 Sk	8 014	7 589
5.	Stará Ľubovňa	13 967	13 259 Sk	11 650 Sk	11 578 Sk	10 120	9 686
6.	Svidník	13 144	12 202 Sk	10 948 Sk	10 376 Sk	9 727	9 441
7.	Vranov n/Topľou	12 857	11 361 Sk	10 305 Sk	9 412 Sk	9 000	8 240
SPOLU		13 102	11 904 Sk	10 573 Sk	9 979 Sk	8 893	8 487

Taktiež v mestských knižniciach priemerná mzda oproti minulému roku klesla z **10 187 Sk** na **10 027 Sk**.

6. Finančné zabezpečenie knižníc

6.1 Prevádzkové dotácie

Celkové neinvestičné náklady na činnosť knižníc činili **61 930 000 Sk**, čo je o **6 751 000 Sk** viac ako v roku 2003.

Prevádzkové dotácie a transfery na činnosť činili spolu **51 669 000 Sk** z toho:

- zo štátneho rozpočtu	514 000 Sk
- z rozpočtu. VUC	37 022 000 Sk
- z rozpočtu obce	14 198 000 Sk

6.2 Nákup knižničného fondu

Na nákup knižničného fondu knižnice vyčlenili **6 030 000 Sk** čo je o **617 100 Sk** viac ako v roku 2004 index je 111,41 a to je medziročný nárast o 11,4 % ako v roku 2004.

Finančné prostriedky na nákup KF podľa typov knižníc:

	2002	2003	2004	2005
Regionálne knižnice	1 962 000	1 964 900	2 529 000	2 805 000
Mestské knižnice	889 800	1 217 000	1 96 000	1 136 000
Ock s profesionálnymi z.	534 600	507 800	550 000	603 000
Ock s neprofesionálnymi z.	1 100 800	1 071 200	1 238 000	1 485 000
Všetky knižnice	4 487 200	4 760 900	5 413 000	6 030 000

Finančné prostriedky na nákup KF v RK:

	RK	2001	2002	2003	2004	2005
1.	Bardejov	379 956	211 000	348 000	287 000	336 000
2.	Humenné	177 841	122 000	204 900	263 000	440 000
3.	Poprad	358 563	341 000	294 000	364 000	478 000
4.	Prešov	528 398	512 000	362 000	622 000	473 000
5.	Stará Ľubovňa	348 859	223 000	225 000	287 000	247 000
6.	Svidník	232 670	225 000	227 000	252 000	260 000
7.	Vranov n/Topľou	255 472	328 000	304 000	304 000	571 000
SPOLU		2 281 759	1 962 000	1 964 900	1 965 000	2 805 000

V RK v porovnaní s rokom 2004 finančné prostriedky na nákup KF stúpol a to vďaka grantovému systému MK SR na podporu knižníc. V roku 2005 sme sa p prvýkrát dostali na úroveň roku 2001, ba dokonca sme ho prekonali o

Z regionálnych knižníc na nákup KF oproti minulému roku navýšili finančné prostriedky na nákup KF takmer všetky knižnice. Pokles nastal v Prešove.

6.3 Kapitálové výdavky

Kapitálové výdavky poklesli oproti roku 2004 o 523 000 Sk z 4 195 000 na 3 672 000 Sk. Z toho na výstavbu a rekonštrukciu bolo použitých 1 162 000 Sk na automatizáciu 347 000 Sk a ostatne kapitály činili 2 163 000 Sk.

Kapitálové výdavky v RK:

	RK	2001	2002	2003	2004	2005
1.	Bardejov	81 475	200 000	0	154 000	0
2.	Humenné	0	1 097 000	4 325 000	249 000	0
3.	Poprad	0	27 000	59 000	1 078 000	935 000
4.	Prešov	0	0	0	1 087 000	1 538 000
5.	Stará Ľubovňa	0	0	0	685 000	0
6.	Svidník	850 100	0	145 000	275 000	529 000
7.	Vranov n/Topľou	0	0	500 000	230 000	0
SPOLU		931 475	1 324 000	5 029 000	3 758 000	3 053 000

Z toho:

na výstavbu a rekonštrukciu 935 000 Sk - Poprad

na automatizáciu 70 000 Sk

ostatné kapitály 2 029 000 Sk

6.4 Výnosy z hlavnej činnosti

Výnosy z hlavnej činnosti verejných knižníc Prešovského kraja v roku 2005 stúpili z **55 263 000 Sk** oproti vlaňajšku na **66 148 000 Sk**.

Z toho:

- tržby klesli z 8 334 000 Sk na **8 123 000 Sk** z nich poplatky za knižničné činnosti vzrástli z 4 386 000 na **4 695 000 o je o 309 000 Sk**.
- iné výnosy ako sú granty a sponz. vzrástli z 1 864 000 Sk na **3 100 000 Sk** – z toho prostriedky zo št. rozpočtu činili **1 722 000 Sk** oproti roku 2004 - **1 133 000 Sk**.

V regionálnych knižniciach výnosy z hlavnej činnosti taktiež narástli z **38 742 000 Sk** na **47 774 000 Sk** čo je o **9 032 000 Sk** viac ako v roku 2004.

z toho:

- tržby činili **6 591 000 Sk** a poplatky za knižničné činnosti **3 883 000 Sk**.
- z grantov, darov a sponzorsky knižnice získali **878 000 Sk**

V. ZÁVER

Z komplexného pohľadu na ukazovatele činnosti knižníc konštatujeme, že aj napriek zvýšeným finančným prostriedkom na nákup aj zvýšeným prírastkom KF, stále je pokles čitateľov, výpožičiek aj návštevníkov. Zaznamenali sme, že stúpa počet návštev na používateľa, čo znamená, že používatelia prichádzajú do knižnice nielen kvôli výpožičkám, ale aj internetu a iným informáciám. V rámci projektu KIS3G, Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou, ako prvá verejná regionálna knižnica v našom kraji prešla na nový knižničný softvér Virtua. V roku 2006 je v harmonograme pripojenie ďalších knižníc. V súvislosti s tým sa zabezpečovalo internetové pripojenie pobočiek a školili sa pracovníci oddelení katalogizácie. Do viacerých malých a stredných knižníc bol zavedený systém KIS MASK.

V príspevku od zriaďovateľa boli navýšené finančné prostriedky na činnosť, stúpila priemerná mzda a knižniciam značne v dopĺňovaní fondov pomohol grantový systém MK SR. Knižnice uskutočňovali hodnotné podujatia, ale do budúcnosti sa budeme musieť zamyslieť aj nad prístupom k používateľom a nad skvalitnením dopĺňovania knižničných fondov, aby sa to pozitívne odrazilo vo výsledkoch činnosti knižníc v ďalšom období.